

ПЕРШИЙ РЕЗУЛЬТАТ ВИМІРЮВАНЬ 2 β - РОЗПАДУ ^{150}Nd НА 0_1^+ ЗБУДЖЕНИЙ СТАН ^{150}Sm У ПІДЗЕМНІЙ ЛАБОРАТОРІЇ ГРАН-САССО

Д.В. Касперович¹, О.С. Барабаш², П. Беллі^{3,4}, Р. Бернабей^{3,4}, Р.С. Бойко^{1,5}, Ф.А. Даневич^{1,6},
А. Інчікитті^{7,8}, Ф. Каппелла⁷, В.Караччіоло⁹, В.В. Кобичев¹, Р.В. Кобичев¹, С.І. Коновалов²,
М. Лаубенштейн⁹, Д.В. Пода^{1,6}, О.Г. Поліщук¹, В.І. Третьак¹, Р. Черуллі^{3,4}, В.І. Юматов²

¹ Інститут ядерних досліджень НАН України, Київ, Україна

² Інститут теоретичної і експериментальної фізики ім. А.І. Аліханова НДЦ «Курчатовський інститут», Москва, Росія

³ НІЯФ, відділення у Римі «Тор Вергата», Рим, Італія

⁴ Римський університет «Тор Вергата», Рим, Італія

⁵ Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, Україна

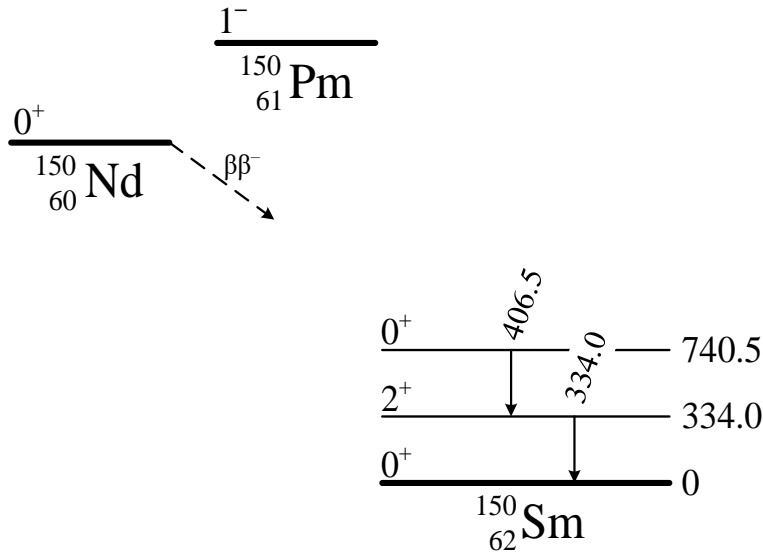
⁶ Центр ядерної фізики та матеріалознавства, Орсе, Франція

⁷ НІЯФ, відділення у Римі, Італія

⁸ Римський університет «Ла Сапієнца», Рим, Італія

⁹ Національна лабораторія Гран-Сассо, Ассерджі, Італія

2 β -розпад ядра ^{150}Nd

Схема 2 β -розпаду ^{150}Nd

[1] V.S. Kolhinen et al., Phys. Rev. C 82 (2010) 022501.

[2] J. Meija et al., Pure Appl. Chem. 88 (2016) 293.

^{150}Nd – одне із найперспективніших ядер для дослідження $0\nu 2\beta$ -розпаду:

- Енергія подвійного бета розпаду

$$Q_{\beta\beta} = 3371,38(20) \text{ кеВ [1];}$$

- Вміст ізотопу у природній суміші

$$\delta = 5,638(28)\% [2];$$

- Можливість ізотопного збагачення;
- Можливість дослідження розпаду на збуджені стани дочірнього ядра методами HP Ge – спектрометрії.

Попередні вимірювання 2β -розпаду ^{150}Nd на $0^+(740.5 \text{ кеВ})$ рівень ^{150}Sm

Лабораторія та короткий опис експерименту	$T_{1/2}$, 10^{19} років	Рік, джерело
Модан (Франція), 4800 м в.е., HP Ge 400 см ³ , 3046 г Nd ₂ O ₃ ($\delta = 5.638\%$), 11321 год (одновимірний спектр)	14^{+5}_{-4}	2004 [1]
Повторна обробка результатів [1]	$13.3^{+4.5}_{-2.6}$	2009 [2]
Модан (Франція), 4800 м в.е., NEMO-3, фольга з 57.2 г $^{150}\text{Nd}_2\text{O}_3$ ($\delta = 91\%$), 22193 h, енергії e^- та γ , треки e^-	7.1 ± 1.6	2013 [3]
Кімбаллтон (США), 2 HP Ge, 50 г Nd ₂ O ₃ ($\delta = 93.6\%$), 15427 год (одновимірні спектри та спектри збігів)	10.7^{+5}_{-4}	2014 [4]
Гран Сассо (Італія), 3600 м в.е., 4 HP Ge (близько 225 см ³ кожен), 2381 г пресованого $^{150}\text{Nd}_2\text{O}_3$ ($\delta = 5.638\%$), 16375 h (одновимірні спектри та спектри збігів)	$8.7^{+6.0}_{-2.7}$	2018

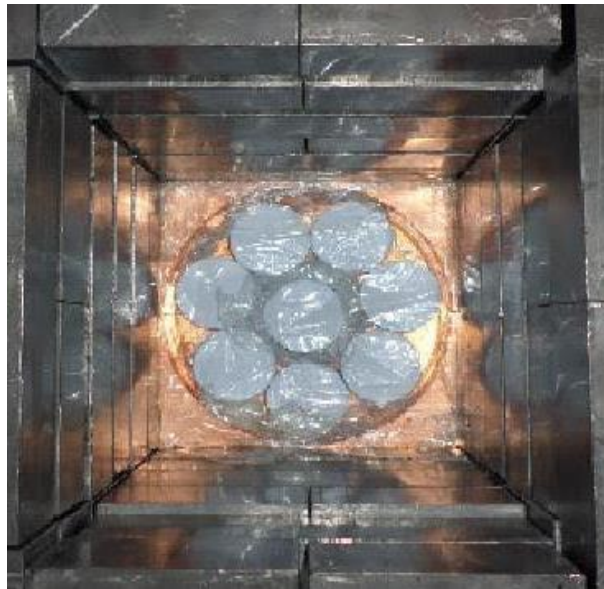
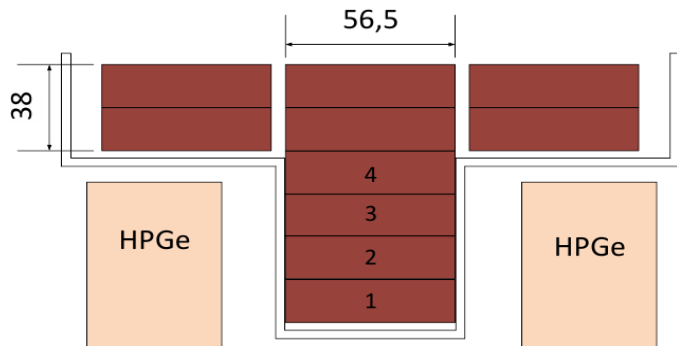
[1] A.S. Varabash et al., Phys. Atom. Nucl. 67 (2004) 1216.

[2] A.S. Varabash et al., Phys. Rev. C 79 (2009) 045501.

[3] S. Blondel, PhD thesis, LAL, Orsay, France, LAL 13-154 (2013).

[4] M.F. Kidd et al., Phys. Rev. C 90 (2014) 055501.

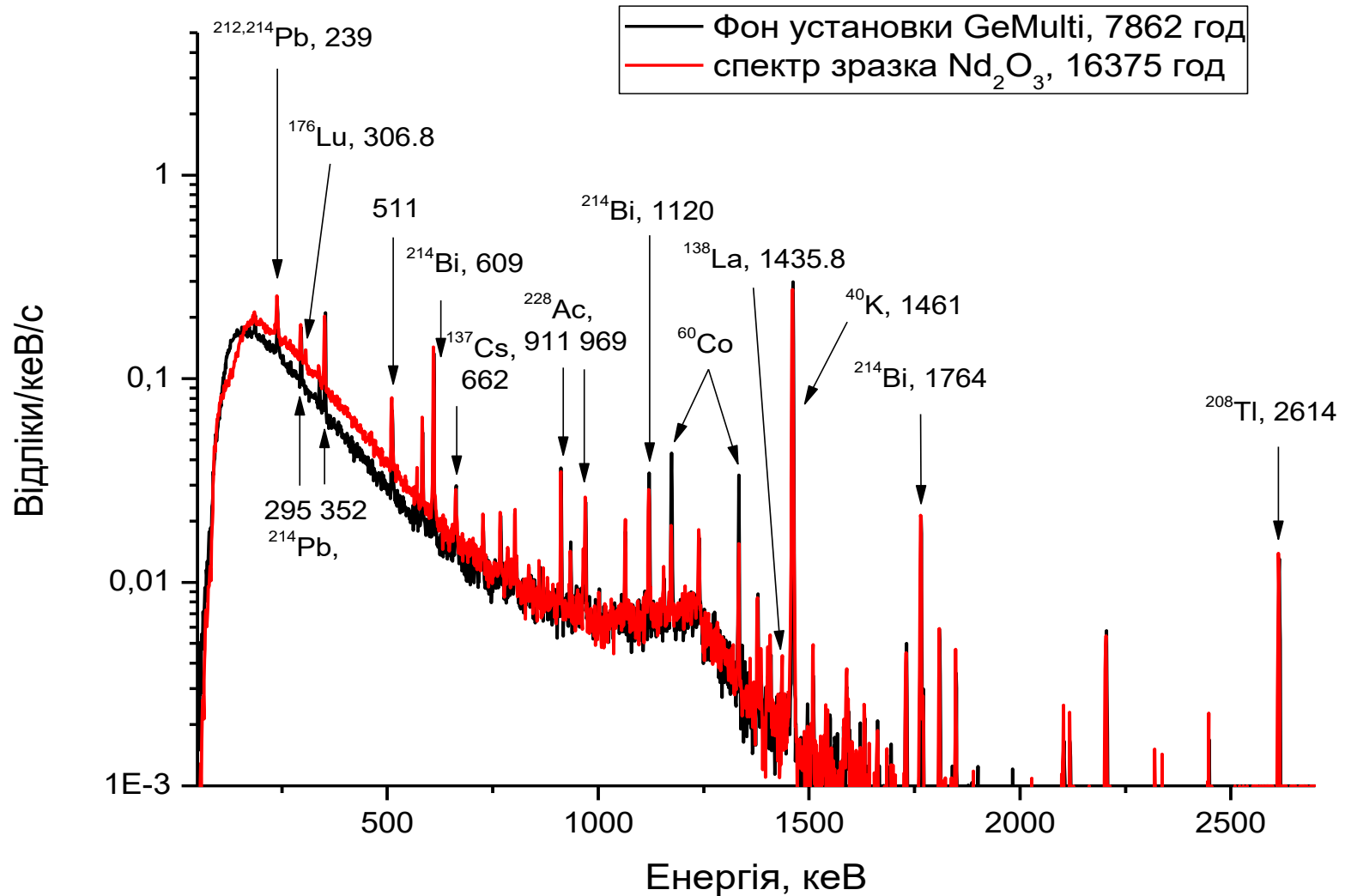
Установка GeMulti

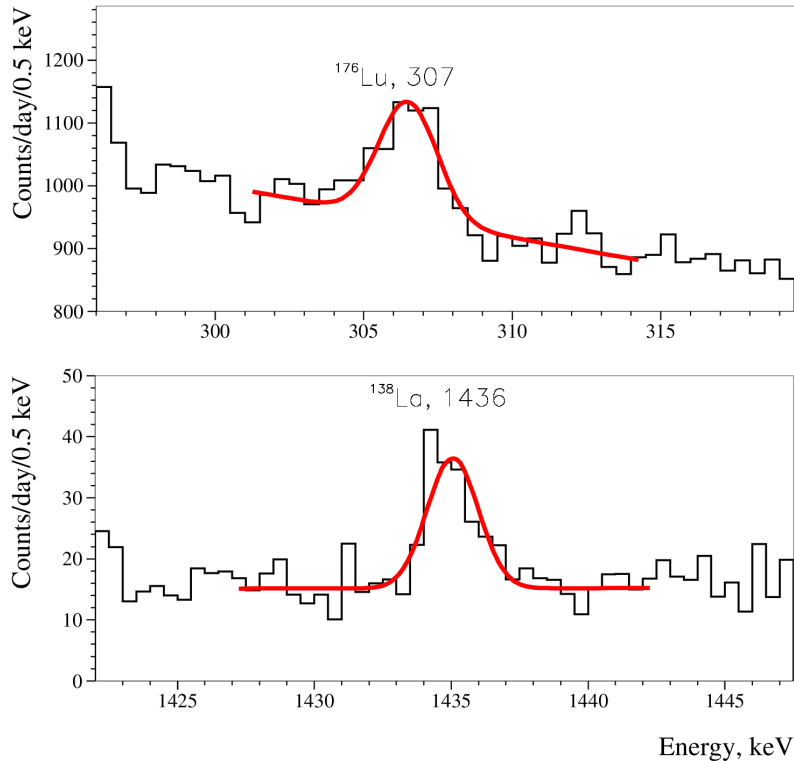
- 4 HP Ge детекторів (об'ємами 225.2, 225.0, 225.0, 220.7 см³, відповідно) у єдиному кріостаті з циліндричним колодязем у центрі
- Пасивний захист: мідь (10 см), свинець (20 см)
- Плексигласовий контейнер з постійним потоком високочистого азоту для витіснення радону

№ детектора	ПШПВ, кеВ (пік 1333 кеВ, ⁶⁰ Co)
1	2.36(2)
2	2.01(2)
3	2.06(2)
4	4.01(4)

Енергетичний спектр установки

Радіоактивна забрудненість зразка

[1] A.S. Barabash et al., Phys. Atom. Nucl. 67 (2004) 1216.

[2] R.S. Boiko, Int. J. Modern Phys. A 32 (2017) 1743005.

Для вимірювань були використані зразки оксиду неодиму з натуральним ізотопним складом, що використовувалися раніше для подібного експерименту [1]. Перед вимірюваннями матеріал був додатково очищений [2], після чого порошок був спресований у 20 «таблеток» діаметром 56.5 мм та висотою близько 19 мм кожна. Загальна маса вимірюваних зразків становить 2380.7(4) г.

У енергетичних спектрах, окрім звичайного набору гамма-ліній, спостерігаються лінії 307 кеВ та 1436 кеВ, що відсутні у спектрі фону. Вони виникають в результаті наявності у досліджуваних зразках ізотопів ^{176}Lu та ^{138}La .

Радіоактивна забрудненість зразка

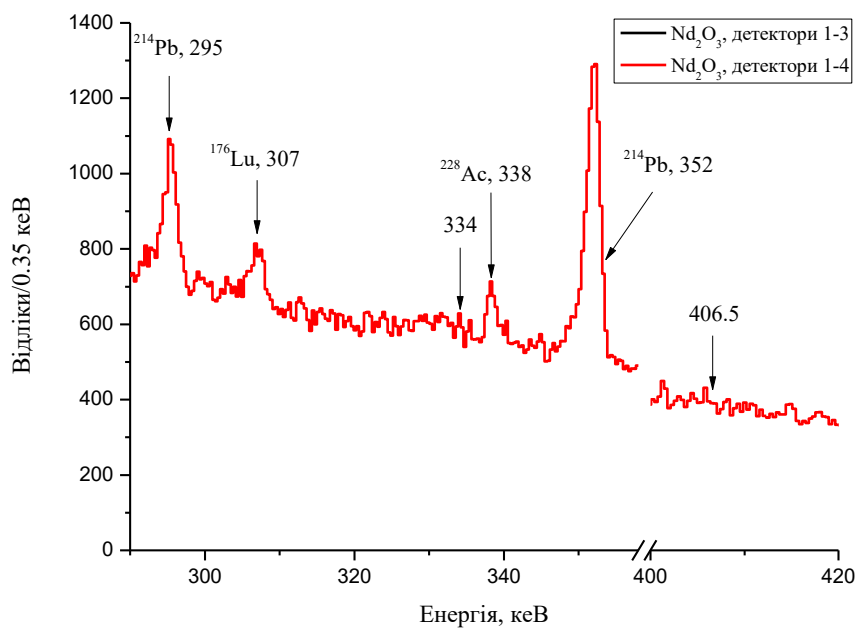
Радіоактивна забрудненість зразків була виміряна шляхом порівняння площі відповідних піків у спектрах фону зі зразком і без нього та розраховується за формулою

$$I = \frac{S}{t * \varepsilon * \eta}$$

Тут S – різниця площі у спектрі зі зразком та без зразка; t – час вимірювань; ε – ефективність реєстрації (розрахована в програмі TEFF – розробленій В.І. Третьяком), η – квантовий вихід гамма-квантів.

Енергія, кеВ	Ізотоп	Активність ізотопу, мБк/кг
306.8	^{176}Lu	0,26(5)
351.9	^{214}Pb	<0,19
609.3	^{214}Bi	<0,13
661.7	^{137}Cs	<0,03
911.2	^{228}Ac	0,12(11)
1001.0	$^{234\text{m}}\text{Pa}$	<0,05
1063.7	^{207}Bi	<0,07
1173.2	^{60}Co	<0,06
1435.8	^{138}La	0,054(13)
1460.8	^{40}K	<277,2
2614.5	^{208}Tl	0,040(26)

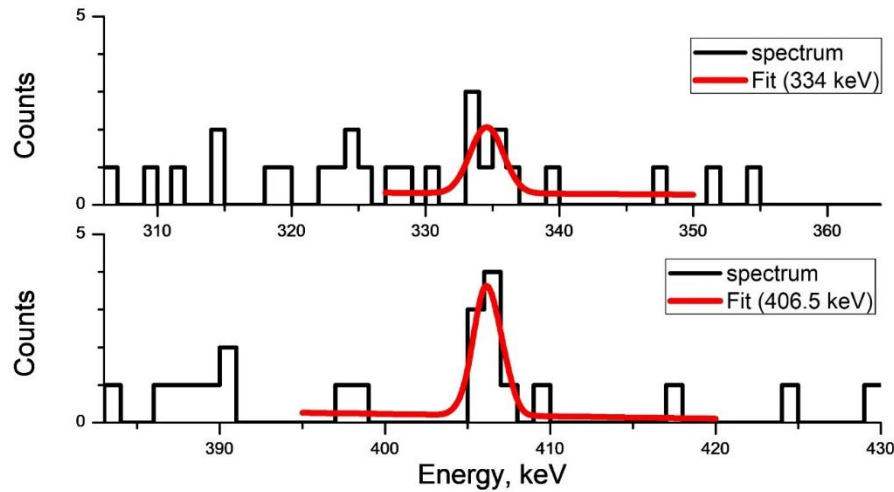
Пошук 2β -розпаду ^{150}Nd на 0_1^+ рівень ^{150}Sm

У подвійному бета розпаді ^{150}Nd на перший 0^+ збуджений рівень ^{150}Sm відбувається перехід в основний рівень дочірнього ядра з каскадним випромінюванням двох гамма-квантів 334,0 кеВ та 406,5 кеВ. В одновимірному енергетичному спектрі шукані піки не виявлені. Таким чином, можна отримати лише обмеження на період напіврозпаду на рівні 0.6×10^{20} та 1.0×10^{20} років (для енергій 334 кеВ та 406.5 кеВ, відповідно).

Пошук 2 β -розпаду ^{150}Nd на 0_1^+ рівень ^{150}Sm

Крім одновимірних спектрів, були побудовані двовимірні спектри збігів між різними парами детекторів. У двовимірних спектрах були виявлені шукані піки, що дозволяє визначити період напіврозпаду за формулою:

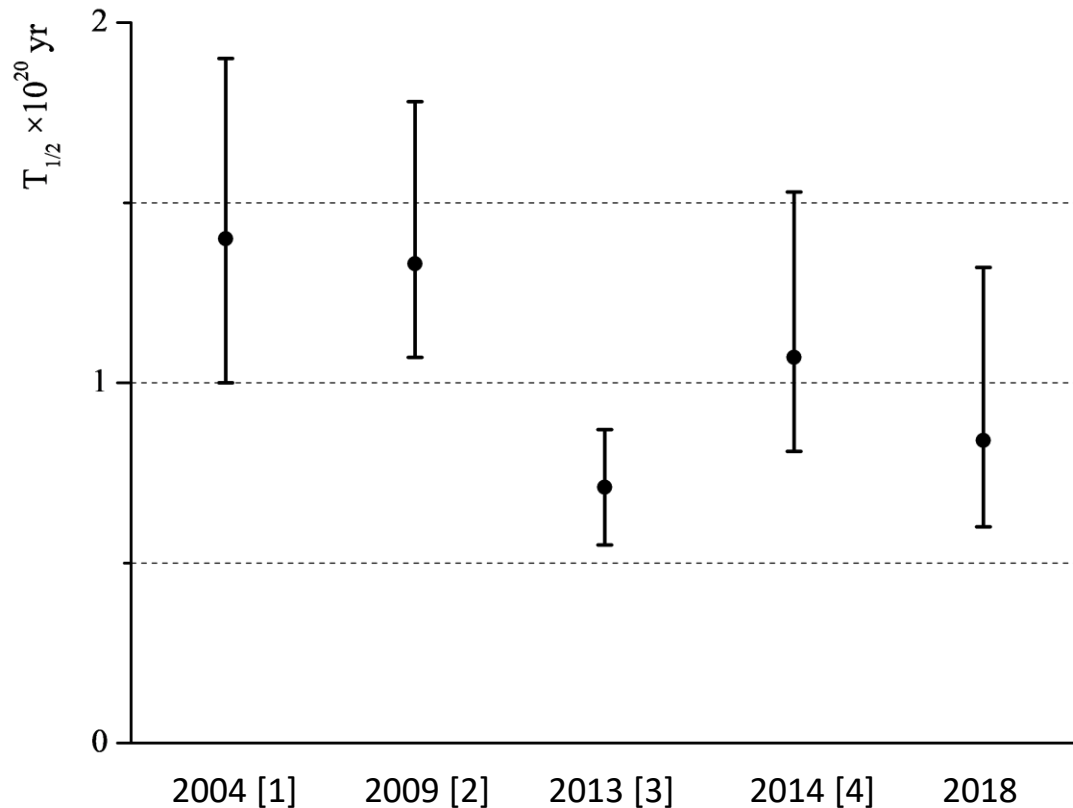
$$T_{1/2} = \frac{\ln 2 * N * \varepsilon * t}{S},$$

де S – площа піку; ε – ефективність реєстрації (розрахована в програмі TEFF); t – час вимірювання; N – кількість атомів ^{150}Nd у зразку.

$$S = 5,7(2,3)$$

$$T_{1/2} = (8.7_{-2.5}^{+5.9}(\text{стат.}) \pm 0.9(\text{сист.})) \times 10^{19} \text{ років}$$

Порівняння з іншими експериментами

Порівняння результатів вимірювань з даними, отриманими в інших експериментах.

Отримане значення періоду напіврозпаду добре узгоджується з отриманими раніше значеннями.

[1] A.S. Barabash et al., Phys. Atom. Nucl. 67 (2004) 1216.

[2] A.S. Barabash et al., Phys. Rev. C 79 (2009) 045501.

[3] S. Blondel, PhD thesis, LAL, Orsay, France, LAL 13-154 (2013).

[4] M.F. Kidd et al., Phys. Rev. C 90 (2014) 055501.

Висновки

- Дослідження подвійного бета-розпаду ядра ^{150}Nd на збуджені рівні ^{150}Sm проводяться методом низькофонової гамма-спектрометрії за допомогою 4-кристального напівпровідникового детектора з надчистого германію у підземній лабораторії Гран Сассо.
- Визначено рівні радіоактивної забрудненості зразка оксиду неодиму.
- У одновимірному енергетичному спектрі, виміряному впродовж 16375 годин, піки гамма-квантів з енергіями 334 та 406.5 кеВ, що очікуються при подвійному бета-розпаді ^{150}Nd на 0_1^+ збуджений рівень ^{150}Sm , не виявлені.
- У спектрі збігів різних пар детекторів є шукані піки площею 5,7(2,3). Період напіврозпаду ^{150}Nd відносно розпаду на 0_1^+ збуджений рівень ^{150}Sm становить:

$$T_{1/2} = (8.7_{-2.5}^{+5.9}(\text{стат.}) \pm 0.9(\text{сист.})) \times 10^{19} \text{ років}$$

- Отримане значення добре узгоджується з попередніми експериментами. Подальші вимірювання дозволять зменшити статистичну похибку вимірювань і уточнити результат.